

DE HEERIAAN

Contactblad van de Congregatie Dochters van Maria en Joseph
Zusters van de Choorstraat

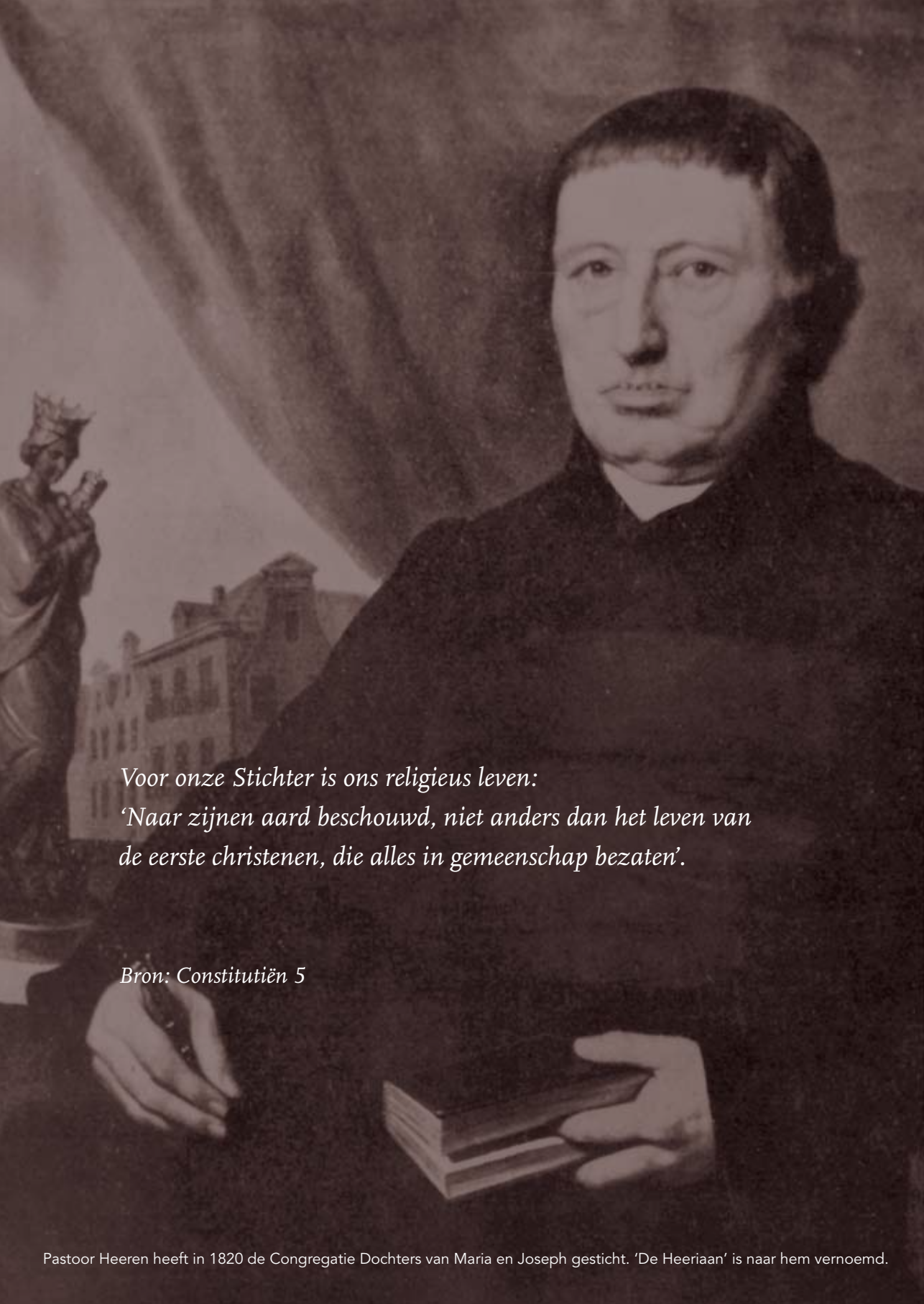
JAARGANG 40
WINTER 2011

- Bedevaart naar Lourdes
- Schepping
- Mensen met een Missie

IN
MUNI
BUS
CHARI
TAS

*Voor onze Stichter is ons religieus leven:
'Naar zijnen aard beschouwd, niet anders dan het leven van
de eerste christenen, die alles in gemeenschap bezaten'.*

Bron: Constitutiën 5

Voorwoord	4
Indonesië	
• <i>Roepingenbeleid door Zuster Crescentiana</i>	5
• <i>Mensen met een Missie door Paul van Eck</i>	7
Vroeger – Nu	
• <i>Kapel Moederhuis deel 4 van 4 door Zuster Raphaël</i>	11
• <i>Verhalen van toen</i>	14
• <i>Restaurant Moederhuis</i>	15
• <i>Engel Sint Jan belt met de hemel</i>	16
Actualiteiten	
• <i>Bedeavaart naar Lourdes door Zuster Lidwina</i>	17
• <i>Jubilea 2012</i>	19
Overweging door Zuster Augusta	
• <i>Verwachting</i>	20
Gedicht door mevrouw Geertje Vogel	
• <i>Schepping</i>	22
Iconen door Zuster Leonie	
• <i>Mijn vriend Nicolaas</i>	23
Column Zuster Lisette	
• <i>Vogels van de nacht</i>	27
Loslaten & Opbouwen	
• <i>Zuster Valentina (interview)</i>	30
• <i>De Beweging van Barmhartigheid door Zuster Augusta</i>	34
• <i>Zuster Gaudeta en de Missie (een portret)</i>	36
In Memoriam	
• <i>Zuster Eliana van der Linden</i>	39
• <i>Zuster Salesia Wissink</i>	41
Agenda	42
Colofon	47

Voorwoord

Het jaar zit er weer bijna op. De dagen zijn kort. De kerstboom staat, lichtjes branden, kerstmuziek schalt uit de radio, en de kans op een witte kerst is zoals gewoonlijk minimaal. Het was me het jaartje wel. Met veel goed nieuws en ook veel slecht nieuws. Zuster Theresianne kreeg een verblijfsvergunning. Mauro Manuel niet. Libië is bevrijd, andere Noord-Afrikaanse landen vechten nog altijd. Vele natuurrampen vonden plaats en William trouwde zijn Kate.

Inmiddels zijn we op deze wereld met 7 miljard mensen en de wereld draait gewoon door. De wereld trekt zich ook weinig aan van een nieuwe kalender. Bovendien gaat een nieuw jaar in heel veel culturen niet eens in op 1 januari! De Chinezen, de Joden, de Hindoes en de Islamieten kennen allemaal een andere kalender.

4

Voor ons westerlingen is 1 januari echter een nieuw begin. Met nieuwe kansen om beter te doen in 2012.

*Wij wensen u een hele mooie Kerst
en een bijzonder gelukkig 2012.*

Redactie Heeriaan

Roepingenbeleid

God voorziet in alles; God zorgt

door Zuster Crescentiana Lidwina Tutut

Sinds de jaren zestig is het aantal intredingen in kloosters in Nederland fors afgenomen. Indonesië kent nog altijd een gestage groei, maar ook daar neemt het aantal intredingen af. Zuster Crescentiana heeft de taak gekregen om zich in te zetten voor dit roepingenbeleid. Zij schrijft hierover.

De Opdracht

Ik had nooit kunnen vermoeden dat ik in 2006 gekozen zou worden als voorzitter van de vergadering van de religieuze Congregatie PMY in Indonesië. In die tijd was ik nog niet bevoegd voor die taak, omdat ik nog geen geloften had afgelegd. Gewoonlijk was de coördinator van een vergadering in onze congregatie altijd een zuster die de eeuwige professie had gedaan. Ik moest in die tijd Zuster Theresianne vervangen. Zij overtuig-

de mij ervan dat je als coördinator van een religieuze bijeenkomst niet geproft hoeft te zijn. Ik nam de opdracht aan, zij het nogal onzeker. Onzeker omdat ik niet wist wat mij te doen stond.

De Activiteiten

Ons team, bestaande uit Zuster Emilia, Zuster Yuliana en ondergetekende schreef eerst een speciaal artikel over de Congregatie PMY in het tijdschrift UTUSAN, met als doel PMY >

5

Zuster Emilia PMY tijdens een kijkdag

te introduceren bij de lezers van UTUSAN. Het is over heel Indonesië verspreid. Deze bijzondere editie van UTUSAN werd in november 2006 gepubliceerd. Wij stuurden het naar de priesters in de parochies die we kenden en ook naar meisjes die wij ontmoetten bij religieuze activiteiten. Met dat artikel maakten we bekend dat we als Congregatie PMY kinderen hielpen die speciale hulp nodig hadden, vooral dove en doofblinde kinderen. Later werden we als Congregatie PMY bekend omdat we diensten verleenden aan de armen.

Na enige tijd gingen we bij de Kapencar-parochie horen. Dat is een andere parochie in Wonosobo. Gedurende die periode hadden we weinig hoop dat er meisjes waren die roeping voelden om in te treden, omdat de kinderen een hoge opleiding hadden op de Junior High School. En er waren ook jongens en meisjes die na de Senior High School op de universiteit studeerden. Zij wilden liever gaan werken en maakten andere keuzes. We voelden ons een beetje teleurgesteld, maar we voelden ons goed thuis bij de men-

sen van het dorp Kapencar. Niets is belangrijker dan onze poging om PMY bekend te maken, waar dan ook.

Naast de voornaamste programma's hebben we deelgenomen aan programma's in religieuze bijeenkomsten, die georganiseerd waren door parochies of religieuze groepen, die ons er voor uitnodigden. Deze programma's volgden wij vaak.

God voorziet er in, God zorgt.

Wij proberen reclame te maken voor onze congregatie, maar we geloven allen in God. God strooit het zaad voor de roeping en wij dragen er zorg voor. Maar de oogst is niet groot.

Ik heb aan God gevraagd: 'Waarom oogsten we zo weinig?' Ik ben me bewust dat we ons ingespannen hebben om nieuwe leden te werven voor PMY, maar we moeten ons overgeven aan de wil van God. Ik geloof dat God er in zal voorzien en dat God voor onze Congregatie zorgt. <

In Omnibus Charitas - In Alles de Liefde

Rechts in het blauw Zuster Vincentia PMY

Mensen met een Missie

Waar ongelijkheid leidt tot het uitsluiten van mensen, staan mensen op die geloven in verandering. Mensen die de moed hebben zich uit te spreken tegen onrechtvaardigheid.

Mensen die daadwerkelijk iets aan misstanden durven te doen.

Deze mensen brengen hoop. Zij maken een keuze voor de toekomst en inspireren anderen zich eveneens in te zetten om met elkaar het verschil te maken.

Mensen met een Missie steunt hen in de strijd tegen armoede, onrecht en geweld. Wij staan deze mensen ter zijde bij het werken aan vrede en gerechtigheid. Mensen met een ideaal en met passie: mensen met een missie.

door Paul van Eck

Mensen met een Missie is sinds een aantal jaar de naam waarmee CMC naar buiten treedt. De stichting CMC is opgericht in 1931 ter ondersteuning van de Nederlandse missionarissen die 'in de Indische missiën' werkten. Daarmee is er een directe lijn tussen het huidige Mensen met een Missie en de katholieke missie zoals die door Nederlandse religieuze instituten is vormgegeven. Wij zetten het missionaire werk voort. Mensen met een Missie is ván en vóór missionarissen en hun religieuze instituten. Tussen Mensen met een Missie en de zusters van de Choorstraat is op verschillende terreinen een goede en wederzijds inspirerende samenwerking gegroeid. Alle reden voor een nadere kennismaking.

MENSEN MET EEN MISSIE

Zichtbaar geloof

Missie heeft te maken met de toekomst. Dat is zo sinds het moment dat Jezus zijn discipelen heenzond met de boodschap van liefde en heil. Het gaat om de belofte van het Rijk Gods: een wereld van vrede en gerechtigheid. Met dit visioen werken aan een betere wereld, is de basis van de missionaire beweging van religieuzen. Als katholieke missionaire ontwikkelingsorganisatie staat Mensen met een

Missie geheel in deze traditie. Wij laten ons inspireren door de missionarissen (zusters, broeders, paters en priesters) en missionaire werkers (niet-religieuzen) die zich wereldwijd inzetten voor hun medemens en een stem geven aan de armen die niet gehoord worden. Religieuzen en niet-religieuze missionarissen in Afrika, Azië en Latijns-Amerika die zich inzetten om het geloof zichtbaar en tastbaar te maken. Zij engageren zich met hart en ziel voor betere levensomstandigheden in de lokale gemeenschappen waar zij leven.

Menselijke waardigheid is onaantastbaar

In ons werk staan mensen centraal. Iedereen heeft een fundamenteel recht op een menswaardig bestaan. Dat raakt meteen de kern van onze inspiratie: de overtuiging dat elke mens is geschapen naar het evenbeeld van God. Dat betekent dat de waardigheid van elke mens onaantastbaar is en iedereen recht heeft op een volwaardige plaats in de samenleving.

De dagelijkse werkelijkheid ziet er helaas heel anders uit. Geweld, uitbuiting, oorlog. Overal ter wereld worden mensen uitgesloten en mensenrechten met voeten getreden. Mensen met een Missie maakt zich sterk om >

de positie van deze mensen in de maatschappij te verbeteren. Daarbij gaan we uit van hun eigen kracht. Die willen we versterken zodat zij zelf kunnen werken aan ontwikkeling. Wij geven daarbij speciale aandacht aan buitengesloten groepen die de prijs betalen voor onrechtvaardige situaties: vrouwen, inheemse bevolkingsgroepen en minderheden.

Fijnmazig, wijdvertakt netwerk

Voor verandering heb je elkaar nodig. Echte veranderingen komen van onderop. Daarom kiest Mensen met een Missie voor het steunen van kleinschalige initiatieven aan de basis. Op die manier is na tachtig jaar een fijnmazig, wijdvertakt en ijzersterk netwerk ontstaan van mensen, gemeenschappen en organisaties die zich vanuit een gelovige inspiratie inzetten voor sociale gerechtigheid. Mensen met een Missie neemt zelf actief deel aan deze netwerken, stimuleert waar

nodig en zorgt ervoor dat mensen en organisaties van elkaar leren ('linking & learning' noemen we dat). Samenwerken met anderen is daarbij voor ons als katholieke organisatie vanzelfsprekend. Onze katholieke achtergrond vormt daarbij een opening voor dialoog.

Mensen met een Missie steunt partners in Afrika, Azië en Latijns-Amerika. Wij doen dat met financiële steun aan projecten en door de uitzending van missionaire werkers (personele samenwerking). We werken in 20 landen (of regio's), ondersteunen 431 projecten en hebben 53 mensen uitgezonden (cijfers eind 2010).

Voorlichting en educatie in Nederland

Op het gebied van missionaire voorlichting en educatie heeft Mensen met een Missie Het Inspiratieprogramma ontwikkeld. Het

delen van inspiratie vormt de basis voor het programma. Dat gebeurt door ontmoetingen met mensen met een missie tijdens bijeenkomsten, maar ook ontmoetingen op het internet via onze website en via sociale media. Zij geven inzicht in de projecten van partnerorganisaties en in het werk van uitgezonden, die regelmatig berichten over hun werk overzee. Op deze manier ontstaat een keten van ontmoetingen en uitwisseling van informatie. Dit zorgt voor een nieuw platform voor het missionaire werk. De komende jaren wordt dit platform verder opgebouwd.

Onze band met de religieuzen

De religieuze instituten in Nederland geven via de Adviescommissie Missionaire Activiteiten (AMA) uiting aan hun verbondenheid met de mensen in Afrika, Azië en Latijns-Amerika. Vertegenwoordigers van religieuze instituten vormen de AMA-commissie, die Mensen met een Missie adviseert over de projecten en programma's die wij met gelden van de AMA-donoren ondersteunen. De enorme schat aan ervaring van de oud-missionarissen zorgt tijdens de maandelijkse vergadering van de AMA-commissie voor een inspirerende en verrijkende dialoog. Mensen met een Missie besteedt de AMA-gelden en geeft daarvan rekenschap aan de religieuze instituten.

SAMENWERKING LEIDT TOT RESULTATEN

De samenwerking tussen Mensen met een Missie en de zusters van de Choorstraat is in de afgelopen jaren aanzienlijk gegroeid. Van oudsher levert de congregatie een bijdrage aan de projecten van AMA. In 2007 is een bijzondere samenwerking gestart met de Nederlandse én de Indonesische provincie. Gedurende zes jaar verleent de congregatie financiële steun aan projecten in Indonesië gericht op vrouwen en boeren. Speci-

ale aandacht gaat uit naar de gevolgen van vrouwenhandel. Met scholing en begeleiding ondersteunt Mensen met een Missie de Indonesische zusters om op termijn financieel onafhankelijk te worden van de Nederlandse provincie. De samenwerking zorgt op die manier voor de duurzame voortzetting van het werk van de Nederlandse zusters door de Indonesische provincie Putri Maria dan Yosef (PMY). Jaarlijks worden de resultaten van de projecten besproken en geëvalueerd.

De afgelopen jaren is het gezamenlijk optrekken een stimulans gebleken voor verschillende nieuwe initiatieven. Er wordt nu ook samengewerkt aan projecten in RD Congo, in Pakistan en op het gebied van de voorlichting en educatie in Nederland. Heel recent is via Mensen met een Missie ondersteuning gegeven aan de Jesuit Refugee Service. In vluchte- >

lingenkampen in de Hoorn van Afrika biedt deze gespecialiseerde partnerorganisatie van Mensen met een Missie aan de getraumatiseerde overlevenden veiligheid, een luis-terend oor en een vorm van onderwijs voor de kinderen. Na voedsel en onderdak een essentiële levensbehoefte om de draad van het leven weer enigszins op te pakken.

Mosintuwu Community (Indonesië)

In het district Poso, Centraal Sulawesi, werkt de kleine interreligieuze organisatie Mosintuwu aan een vergroting van de deelname

nerende wetten, zoals de blasfemiewet, het leven en de vrijheid van (religieuze) minderheden en vrouwen heel moeilijk. De situatie is ook dreigend voor gematigde moslims, die door fundamentalistische groepen als afvallige gelovigen worden gezien. Binnen het programma zijn zo'n vijftien gelovig geïnspireerde organisaties actief. Ze werken samen in een netwerkverband, dat Mensen met een Missie in 2006 opzette. Eén van de organisaties is de Minority Right Commission (MRC).

De Minority Rights Commission wil tegen de destructieve trend in Pakistan ingaan door

Algemeen Overste Zuster Rosa:

'De gelovige inspiratie, de sfeer van samenwerking en de kernwaarden zijn heel herkenbare elementen die duidelijk terug te vinden zijn in het werk van Mensen met een Missie.'

10

van vrouwen in de lokale samenleving. De organisatie streeft naar een samenleving waar mensen op de hoogte zijn van hun burgerrechten en zeggenschap hebben over hun sociaal, economisch en cultureel leven. De organisatie wordt gevormd door vrouwen, vredesactivisten en studenten uit de lokale gemeenschappen.

Mosintuwu brengt vrouwen uit verschillende dorpen samen in een zogenaamde 'School voor Vrouwen', waar zij getraind en begeleid worden om hun eigen stem te laten horen in hun familie, de samenleving en de politiek. Naast individuele trainingen wordt gewerkt aan versterking van het netwerk in Poso.

Pakistan

De democratie in Pakistan staat onder grote druk door radicalisering, geweld en discriminatie van (religieuze) minderheden en vrouwen door de overheid en fundamentalistische groepen. Het land verkeert in een ingewikkelde situatie waarbij extremistische groepen als de Pakistaanse Taliban het land terroriseren. Daarnaast maakt het bestaan van discrimi-

verschillende etnische en religieuze groepen bij elkaar te brengen. De organisatie is opgericht door een moslim en een katholiek. Voor het komende jaar heeft de MRC negen grootschalige 'persconferenties' gepland over rechten, democratie en vredesopbouw. Deze persconferenties vinden veelal buiten, in het openbaar, plaats. Ze hebben daardoor het karakter van een protestbijeenkomst waar zo'n 4.000 mensen uit lokale gemeenschappen aan deelnemen. Daar komen vervolgens de media op af zodat de informatie over mensenrechten in grote kring wordt verspreid en veel burgers een beeld krijgen van wat lokale democratie voor hen betekent. <

Kapel Moederhuis 1911 - 2011 (deel 4 van 4)

Op 28 augustus 2011 bestond de kapel van het Moederhuis 100 jaar. Een bijzonder feit, waar de Heeriaan dit jaar aandacht aan heeft willen geven in vier afleveringen.

Vandaag het vierde en tevens laatste deel in deze reeks.

door Zuster Raphaël Pirovano

De vernieuwde kapel

Als rond 1960 voor en na Vaticanum II de Kerk in beroering is, zou je bijna kunnen zeggen: 'Onze kapel doet ook mee'. Rijk versierd met taferelen uit de Bijbel en afbeeldingen van heiligen, engelen, bloemen en ranken, was de kapel een belangrijk en vertrouwd rustpunt voor velen.

En toen...

Na vijftig jaar was de kapel aan een flinke onderhoudsbeurt toe. De vloer was verzakt en moest vervangen worden. Zoals het meestal gaat; van het een komt het

ander. Als de vloer vernieuwd wordt, hoe moet het dan met de groene tegels langs de wanden? En de glas-in-lood-ramen? De banken zouden wel aangepast moeten worden en het vele koperwerk is toch wel uit de tijd.

Er waren opeens zoveel vragen, dat het voor de Algemene Overste Zuster Elise van der Westen steeds duidelijker werd, dat het toch wel een grote ingreep ging worden. Er werd een commissie gevormd bestaande uit: Zuster Elise, Vicaris Oomens, de architecten van Halteren en Rogge en de heer van Hoof,

11

>

Geboorte van Christus Detail uit de altaarversiering, zie ook Kapellenboek blz. 24 en 25.

een kleurendeskundige. Ook professor van der Meer o.f.m.* werd om advies gevraagd. Zorgvuldig werd ieder onderdeel bekeken. Ingrijpend was het verwijderen van alle versieringen en het koperwerk, maar misschien nog ingrijpender was de nieuwe opstelling van het altaar. Omdat het priesterkoor werd verhoogd en naar voren uitgebreid, kon het altaar een mooie plaats krijgen precies onder het samenkomen van de kruisbogen. Vanuit dat punt werd verlichting aangebracht boven het altaar.

Het Maria-altaar werd verwijderd, daar kwam een nieuwe deur naar de sacristie. Op de plaats van het Jozefaltaar kwam het Sacramentsaltaar.

Wat er allemaal was en hoe het werd is uitgebreid te lezen in het Kapellenboek**.

Alle veranderingen riepen toch wel de nodige onrust op.

Wat gebeurt er allemaal? En: hoe gaat het worden?!

Ter geruststelling schreef Vicaris Oomens in 1962 in de Heeriaan:

‘Wat er ook gebeurt, de kapel blijft staan!’ Inderdaad is door de vernieuwing de structuur van het gebouw tot z’n recht gekomen, maar dat is niet het belangrijkste. Ook ná de vernieuwing is de kapel het middelpunt van ons huis gebleven. Een plaats van gebed en rust.

Ter gelegenheid van de inwijding van de kapel 100 jaar geleden was er op 28 augustus 2011 een feestelijke eucharistieviering met als thema: ‘Zie hier Gods woning onder de mensen’.

Bij de herdenking van het honderdjarig jubileum hebben wij onder andere het lied gezongen van W. Vogel: ‘De vreugde voert ons naar dit huis’.

Graag wil ik afsluiten met enkele treffende coupletten uit dit lied:

*Dit huis van hout en steen,
dat lang de stormen heeft doorstaan
waar nog de wolk gebeden hangt
van wie zijn voorgegaan.*

*Dit huis slijt met ons aan de tijd
maar blijven zal de kracht,
die wie hier schuilen verder leidt
tot alles is volbracht.*

* Orde Franciscanessen Minderbroeders

** Kapellen van het Moederhuis ISBN 9789080840829

Verhalen van toen

In de vorige Heeriaan hebben we een oproep geplaatst om vooral uw verhalen van toen aan ons toe te sturen. Vandaag plaatsen we met genoeg het verhaal van Zuster Cecilia van der Poel.

Iedere vrijdag luister ik naar het radioprogramma 'De ochtend van 4', naar het korte verhaal van de heer Snijders. Degene die hem interviewt, begint dan met de vraag: Hoe gaat het met u?' Nadat hij deze vraag in beeldende taal heeft beantwoord, begint hij zijn waargebeurde korte verhaal.

Ik luister daar graag naar en het heeft mij geïnspireerd om ook een kort verhaal te schrijven.

Mijn verhaal heeft als titel:

'Heilige armoede of krenterigheid?'

14

Daar stond ik dan bij de bushalte.

Ik had een cursus gevolgd in Den Bosch en moest weer naar huis, naar het Instituut voor Doven in Sint-Michielsgestel.

Maar o – wat voelde ik me gespannen – de bus kwam er al aan en ik had maar 40 cent in mijn hand en 50 had ik er nodig.

Ik keek er nog even naar – maar ja hoor – het waren maar vier dubbeltjes in plaats van de benodigde vijf.

De chauffeur stak zijn hand uit – van 'kom je nou?!' Ik schudde 'nee!'

Hij trok zijn schouders op en reed weg.

Wat nu? Ik besloot te gaan lopen. Best fijn, het was mooi weer en ik liep langs een

prachtige weg (de Pettelaer). Ik genoot van de mooie natuur, de lommerrijke bomen en de zuivere lucht.

De zon begon al onder te gaan, een rode gloed lag over de velden.

Het werd al wel een beetje donker.

'Eigenlijk best fijn, dat de Overste te weinig geld had gegeven', dacht ik.

'Heerlijk om hier te lopen', maar daar kwam een eind aan.

Een auto stopte en de chauffeur sprak me aan: 'Zuster, weet u wel dat het levensgevaarlijk is dat u hier loopt?' U bent helemaal in het zwart en geen chauffeur kan u zien. (We waren namelijk nog in zusterskleren).

'U loopt het risico dat ze u dood rijden!' Nou daar had ik nu niet bepaald zin in.

'Waar moet u naar toe?' 'Naar het Instituut voor Doven'.

'Stapt u maar in'.

Ik aarzelde even en hij zag dat.

Daarom zei hij: 'Ik weet de weg, ik kom daar regelmatig voor de bakkerij'.

Ik voelde dat het veilig was en stapte toen maar in en hij bracht me weg tot aan de voordeur.

De weg is mooi, maar lang!

Thuisgekomen vertelde ik het verhaal aan de Overste en die zei: 'Ik dacht dat ik je vijf dubbeltjes had gegeven en dat is genoeg'. Ik liet het maar zo.

Maar 's avonds, toen ik naar bed ging en mijn habijt uittrok, rolde er ineens iets op

de grond. En tot mijn verbazing was het een dubbeltje. Het vijfde dubbeltje dat bewijzen wilde dat de overste gelijk had gehad.

Maar toch vroeg ik me af: 'Is heilige armoede ook krenterigheid?' <

Restaurant Moederhuis

Het restaurant in het Moederhuis heeft een metamorfose ondergaan. Het belangrijkste deel is nauwelijks zichtbaar, maar duidelijk hoorbaar verbeterd: de akoestiek. In tegenstelling tot voorheen kan men elkaar aan een zelfde tafel verstaan.

15

Nieuw interieur restaurant Moederhuis

De nieuwe tafels zijn zo gekozen dat ook degene in een rolstoel goed aan tafel kan schuiven. De stoelen zijn lichter in gewicht dan de oude stoelen. Verder heeft het geheel een nieuw likje verfje en door andere vloerbedekking en gordijnen een eigentijdse uitstraling gekregen, waar we hopelijk een heel aantal jaren plezier van zullen hebben.

Op 5 oktober was de feestelijke inwijding van het restaurant. Zuster Marie Bernadette mocht als oudste zuster woonachtig in het Moederhuis het lint doorknippen. <

Zuster Marie Bernadette knipt het lint door. Van links naar rechts: Zuster Marie Bernadette, Arina Romme, Zuster Valentina Spitteler, mevrouw Beereboom (directrice) en Zuster Rosa, Algemene Overste (met bloemen).

Engel Sint Jan belt met de hemel

Dat de Sint Jan na de restauratie verrijkt is met een eigentijds engelenbeeld is alom bekend. De foto stond in alle kranten en bladen en regelmatig zie je mensen om de Sint Jan heen lopen op zoek naar de bewuste engel. Maar wist u ook dat er werkelijk een lijntje naar de hemel is? Zuster Alexia wees me erop.

16

De hemeltelefoon

*Ik weet niet of het u bekend is, dat er een telefoon bestaat,
die draadloos vanaf de aarde, rechtstreeks naar de hemel gaat.*

*Want, gaat u hier op de knieën, dan gaat daarginds een bel.
En u kunt rustig spreken, Maria hoort het wel.*

*U zult het snel bemerken, die lijn is altijd vrij.
'U bent verkeerd verbonden', is er bij Moeder Maria nooit bij.*

*Zij wil naar u horen en zegt nooit: 'Maak het kort!'
Zij blijft wel aan het toestel, totdat ge uw hart hebt uitgestort.*

*Als moeder met haar kind spreekt, luistert zij met open oor.
Zij wil voor haar kind het beste, daar is ze moeder voor.*

*Controleer maar eens uw toestel en maak het storingsvrij.
Uw moeder in de hemel, is dan ontzaglijk blij.*

*O, ja ... u wilt het nummer weten?
Tweemaal vijf (je twee handen) verbinden in gebed.*

ACTUALITEITEN

Op weg naar Lourdes

- Een bedevaart brengt mensen samen in spiritualiteit -

door Zuster Lidwina Verbij

Voor mij was 19 mei van dit jaar een heel bijzondere dag. De eerste dag van onze bedevaart, per trein naar Lourdes, georganiseerd door de NLZ*.

Het slapen in de trein lukte niet erg, maar dat hoort natuurlijk bij een bedevaart; je moet er wel echt iets voor over hebben tenslotte! (Ik had al heel moedig gezegd dat ik terug zou gaan lopen!)

Al was ik vier keer eerder in Lourdes geweest, ik keek er toch naar uit, omdat we deze keer samen met een groep van 29 doven en begeleiders gingen; heel bijzonder!

Het verlangen om er nog eens heen te gaan was al heel sterk bij mij en zeker nu met deze groep mensen, die ik mogelijk ook nog wat hulp zou kunnen bieden.

Diaken (Marcel) Broesterhuizen - die nog maar net gewijd was - wist deze bedevaart al snel te organiseren. Toen hij zich aan het voorbereiden was op het pastoraat bij de doven, stelde hij hen de vraag wat hij voor hen zou kunnen doen. Het antwoord van de doven was: 'bedevaarten organiseren en spiritualiteit doorgeven. Een bedevaart heeft beiden elementen in zich: het is in de eerste plaats iets spiritueels, maar daarnaast ben je ook als groep samen, is er communicatie met elkaar en kan het ook heel gezellig zijn.

En het was ook echt een prachtige reis! Dove mensen moeten het hebben van het zien.

Er moest dus georganiseerd worden dat de groep vooraan kon zitten bij de diensten, zodat ze goed zicht hadden. Zo zittend op de eerste rang voelde ik me soms wel wat verwend!

Bij de eerste Eucharistieviering aan de Grot, werd mij geheel onverwachts gevraagd of ik de eerste lezing wilde doen, na even nadenken heb ik ermee ingestemd, want ik dacht: 'Maria helpt me toch wel'.

Op het allerlaatste moment werd Zuster Lidwina voor de lezing gevraagd.

'Dove mensen houden ervan om met een groep doven samen te zijn, in een groep met andere doven ervaren zij veel minder het isolement en de communicatieproblemen die zij in de horende maatschappij – en in de horende kerk – ervaren'.

Uitspraak van dr. M. Broesterhuizen (diaken voor het pastoraat bij doven)

ACTUALITEITEN

‘Ik voelde dat God mij zei: Jij moet ook lezen’.

Uitspraak van een doofblinde deelnemer die voorging bij een statie van de kruisweg.

Het was heel goed dat er twee tolken mee gingen. Aflezen (liplezen) is in een groep anders bijna ondoenlijk. Geweldig zoals zij tolkten voor de groep tijdens de eucharistievieringen en daarbuiten. Zo waren we uitgenodigd bij (horende) pelgrims uit Nederland op het dakterras van het nieuwe ziekenhuis, waar we een adembenemend uitzicht hadden.

Door hen hebben we met alles mee kunnen doen: de eucharistievieringen, de lichtprocessie en de sacramentsprocessie. Dat dit alles een band schiep in de onderlinge verhoudingen bleek wel toen we afscheid van hen moesten nemen.

Gezamenlijk de kruisweg bidden en samen een paar zinnen lezen, vond ik ook heel ontroerend.

In Lourdes was er een eenheid tussen alle mensen, horende, dove en zieke mensen. Ja, dat is Lourdes!

*

*Dank aan Maria dat ze
naar ons toe is gekomen*

*

Als Congregatie hebben wij een doofblinde man financieel kunnen ondersteunen, zodat het voor hem mogelijk werd dat hij mee kon. Ik zag een overgelukkige man. Hij zat met zijn begeleidster bij mij aan tafel in het hotel en wij

hebben veel plezier gehad en gelachen. Het was een heel beschaafde man, een echte heer!

Op 7 oktober jongstleden was er voor de bedevaartgangers een ‘reünie’ in De Gelderhorst te Ede. We werden hier vorstelijk ontvangen en konden gezamenlijk de prachtige reis nog eens in woord en gedachte herbeleven.

Met dankbaarheid kijk ik terug op deze reis die om nooit te vergeten is, mede dankzij de inzet van velen. <

* Nederlandse Lourdesbedevaart voor Zieken

‘Andere keren stond ik erbij en keek ik ernaar, maar nu hoorde ik erbij!’

Uitspraak van een van de bedevaartgangers die al eerder in Lourdes was geweest.

Bron van de citaten: Bisdomblad juli 2011.

Jubilea in 2012

75 jaar in het klooster:

1937 – 24 juni – 2012

Zr. Valentina Spitteler, Moederhuis 's-Hertogenbosch

1937 – 27 december – 2012

Zr. Sivera Janssen, Sint Jozefoord Nuland

1937 – 27 december – 2012

Joantini Kolfschoten, Sint Jozefoord Nuland

70 jaar in het klooster:

1942 – 24 juni – 2012

Zr. Reginia Jessen, Moederhuis 's-Hertogenbosch

1942 – 27 december – 2012

Zr. Til Lagerberg, Sint Michielsgestel

1942 – 27 december – 2012

Zr. Thecla Meijer, Sint Michielsgestel

1942 – 27 december – 2012

Zr. Beatrijs Leermakers, Sint Jozefoord Nuland

60 jaar in het klooster:

1952 – 24 juni – 2012

Zr. Monique Cillessen, Nijmegen

1952 – 27 december – 2012

Zr. Prisca Aardenburg, Sint Jozefoord Nuland

1952 – 27 december – 2012

Zr. Gerardus Majella Dietz, Sint Jozefoord Nuland

Verwachting

door Zuster Augusta

Jarenlang moeten mensen soms wachten op de vervulling van een gekoesterde kinderwens. De artsen zeggen: 'afwachten'. Tegen elkaar zeggen de echtelieden: 'afwachten' en ook door en tegen familie en vrienden klinkt regelmatig het woord: 'afwachten'.

En dan opeens is het moment daar; ze zijn in verwachting!

Alles wordt anders, alles is gespitst op dit verwachten.

Van afwachten is geen sprake meer, afwachten is immers passief, maar verwachten heeft alles in zich van actief zijn. Actief zijn in gesprekken, in je dagelijkse doen en in je gedachten. Alles ademt activiteit. Verwachten.

Verwachten is actief, waakzaam, werkzaam, vrolijk en blij.

De Adventstijd waar we middenin zitten, is voor gelovige mensen een tijd van verwachting. Zij die deze tijd echt aandacht voor dit verwachten durven hebben, hebben de hoop op het koninkrijk van God

nog niet verloren. Zij dragen de overtuiging mee dat zij zelf hun steentje daar aan bij kunnen en moeten dragen.

Verwachten, en niet ons mee laten sleuren door de vele activiteiten om ons heen, maar durven gaan staan in die houding die Maria heeft gehad en werken aan een betere wereld in onze eigen omgeving. Vol vreugde zijn wanneer we iets goeds mogen en kunnen doen voor anderen. Blij zijn met wat er in ons leeft aan goedheid, aandacht voor anderen en liefde voor degene die in duisternis of koude moeten leven.

Mogen wij zo deze adventstijd tot een warme tijd maken, vol verwachting en geluk om dat, wat ons straks met Kerstmis weer geopenbaard gaat worden:

God wordt mens en wil onder ons wonen. Hij zal genoemd worden: God met ons.

Ik wens u toe dat er ruimte mag zijn om Hem toe te laten, en ruimte voor de ander in ons midden, die nog in de tijd van 'afwachten' zit. <

De aanbidding van de wijzen, met de geboorte van Jezus sarcofaag (tweede helft 4e eeuw)

*Met Maria samen Jezus verwachten,
is het huis van ons hart
tot warme hartelijkheid maken.
Is onze gedachten met
dankbaarheid en vertrouwen vullen
en onze handen biddend vouwen.*

*Met Maria samen Jezus verwachten,
is in alle eenvoud leven,
rustig en stil om het wonder
dat God aan mensen doet.*

*Met Maria samen Jezus verwachten,
is geloven in onze uitverkiezing.
Is dienstbaar in het leven staan
en vreugdevol door de dagen gaan.*

*Met Maria samen Jezus verwachten,
is leven in Gods licht
en weten dat God grote dingen doet
aan mensen hier en nu.*

*Met Maria samen Jezus verwachten,
is een sfeer scheppen
van geborgenheid en mildheid.
Is de oproep van vrede beleven,
als mooiste gave voor mensen.*

*Met Maria samen Jezus verwachten,
is op weg gaan en blijven zoeken,
blijven vragen: 'Is er plaats voor Jezus?'*

Gedicht door Geertje Vogel

Schepping

Als ik Jou probeer te duiden
mijzelf aan Jou zou willen
schenken, lossen woorden
op in niets dat alles zou willen zijn
in een wereld zonder woorden
waar in het niets het Al begon
waar Jij was, waar Jij stond
waar Jij bent, waar Jij staat
in Liefde, en schiep
de mens schiep
mij schiep, in Liefde sprak
om hand in hand mét Jou te scheppen
hoorde ik wel? zag ik wel?
verloren in de woorden
was ik Jou kwijtgeraakt
hóórde Jij mij, zág Jij mij
en stond Jij daar in Liefde
op mij te wachten en mocht
ik door mijn tranen
Jouw liefdeswereld
met jou scheppen

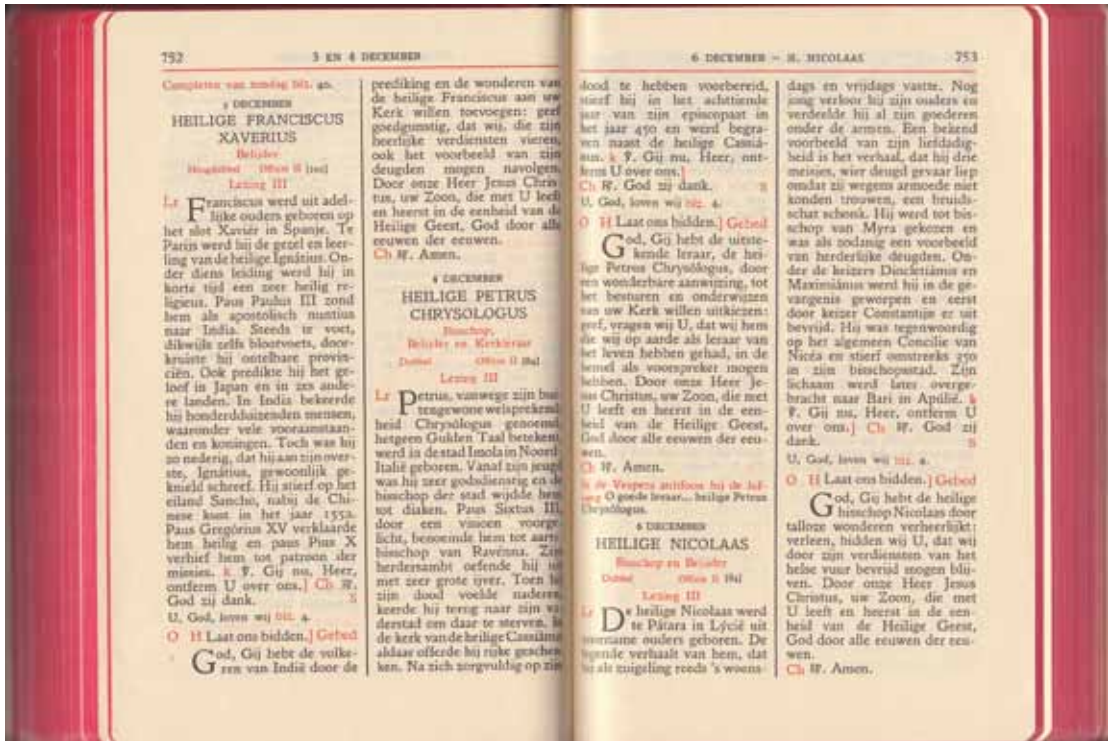

Mijn vriend Nicolaas

door Zuster Leonie Rabou

Het is een hele tijd geleden, dat in mij het verlangen geboren werd om meer van de Heilige Nicolaas te weten te komen. Ik wilde op zoek naar de wortels van het Sinterklaasgebeuren.

De belangstelling voor de Heilige Nicolaas ontstond toen ik las in het brevier, dat hij als zuigeling reeds woensdags en vrijdag vastte. 'Die borst weigerende oude man'.

Maar toch, er zit een diepere gedachte achter dat weigeren van de moederborst.

'Nicolaas was een mens die iets voor anderen uit zijn mond wilde sparen'.

Nicolaas, de Wonderdoener.

De Heilige Nicolaas van Myra is in de Russische geloofswereld bijna de belangrijkste Heilige. Niet voor niets is er het gezegde, dat heel troostrijk is:

'Als God niet meer bestaat hebben wij altijd Nicolaas nog'.

>

Hij wordt zelfs de dertiende apostel genoemd.

Uit veelvuldige wonderen die hem worden toegeschreven, komt hij naar voren als zéér menselijk, sociaalbewogen en vol begrip voor menselijke zwakheden: hij redde mensen van de verdrinkingsdood, zeelui in nood, onschuldigen van de terechtstelling. Drie jonge meisjes behoedde hij voor de prostitutie door een beurs met geld naar binnen te gooien voor hun bruiloft.

De algemene reputatie van Nicolaas is meer van een aards dan van een hemels karakter. Hij valt niet op door streng ascetisme of een grote spiritualiteit, hij is mensgericht.

In Rusland wordt zijn icoon dicht bij de voordeur geplaatst, als een goede gastheer die de bezoekers hartelijk verwelkomt, zodat ze zich thuis voelen.

Geen enkele Heilige (op de Moeder Gods na) werd zo dikwijls op Russische iconen uitgebeeld als Nicolaas.

‘Die menselijkheid verklaart zijn populariteit’

Daar sta je dan, Heilige vader Nicolaas, wonderdoener, aartsbisschop van Myra.

Wie ben je eigenlijk? Kindervriend? Cadeautjesgever? Of is het meer?

24

Je kijkt ons aan als stille wijze. Je zegenende hand. Jouw leven was een krans van leven geven. Nicolaas is altijd herkenbaar aan zijn hoog voorhoofd (teken van wijsheid) en zijn gekleurde baard. Hij draagt altijd een kazuifel, daaroverheen een soort stola met kruisen versierd. (bisschopsornaat). In de linkerhand een gesloten Evangelieboek, terwijl hij met de rechterhand een zegenend gebaar maakt.

Het gesloten boek is het symbool voor het totale Evangelie. Als het boek open is, heeft het als tekst:

‘Jezus vertrok met zijn leerlingen naar de zee, en Hem volgde een grote menigte’. (Marcus 3, 7-8)

Nicolaas heeft in de vierde eeuw geleefd en was bisschop van Myra (in het huidige Turkije waar hij in het jaar 342 stierf).

In het oosten werd hij al in de zesde eeuw vereerd. Volgens de overlevering trad Nicolaas tijdens het concilie (= kerkvergadering) op als bestrijder van de ketterse Arianen. Nadat hij Arius een oorvig had gegeven, werd hij in de gevangenis geworpen en verloor hij zijn bisschoppelijke waardigheid. 's Nachts verschenen Christus en de Moeder Gods aan hem om hem het Evangelieboek en de stola terug te geven, waarmee hij in zijn waardigheid werd hersteld. Dat zien we dikwijls op een Nicolaasicoon afgebeeld.

Op 8 mei 1098 werd zijn gebeente overgebracht naar Bari. Nog steeds wordt in Bari op 8 mei zijn beeld op een boot gezet en de zee opgevaren om dit te gedenken. Vele pelgrims volgen die boot. 's Avonds wordt het beeld in een processie door de stad gedragen.

Vaak zien we Nicolaas met drie zakjes goudstukken.

's Nachts werden de goudstukken door het open raam naar binnen gegooid.

>

Bij dit beeld van Sint Nicolaas,
zie je op de bijbel niet drie gouden

bollen, maar drie zakjes met munten erin.
In deze tijd ziet men in veel winkels
chocolade geld met goud papier eromheen.
Dat komt hier vandaan.

Wie zou dat gedaan hebben?
We zingen ook:
'T'is een vreemd'ling zeker,
die verdwaald is zeker, enzovoorts
Veel van de Sint komt in liedjes voor.
Nicolaas was de verborgen bron van levensvreugde...

De Heilige Nicolaas is het symbool voor het goede in elke mens, die niet voorbijgaat aan de
nood van anderen, maar daar waar het duister is:

'Licht wil brengen, maar dan belangeloos'

Wie bij een venster mensen ziet die steeds maar wachten in stilte omdat hun leven eenzaam
is, zonder verrassing, alsmaar kilte, misschien een wortel in de schoen, maar zelf onworteld
in het leven, wacht op de nacht die donker is, omdat hij naamloos wat wil geven.

**Wie zó doet, zonder veel geraas,
Dat is de echte Nicolaas! <**

C O L U M N

Zuster Lisette Swanenberg

Vogels van de nacht

Vandaag wil ik u vertellen over mijnheer den Uil. Niet die van de Fabeltjeskrant. Nee, ik laat u kennismaken met andere uilen. De uil fascineert mij al jaren en na het lezen zult u begrijpen, waarom.

Al jarenlang zitten er in onze achter- en voortuinen uilen. Ransuilen. Niet zo maar eentje of twee, maar zes, zeven, acht en soms zelfs nog wel meer. Ze zaten in de berkenboom van onze burens, achter het huis. In de berkenboom voor het huis bij een andere buurman en dit jaar zijn ze ook iets verder in de straat neergestreken in de kastanjebomen. Ze hebben hier hun roestplek gevonden.

Hun aanwezigheid is zichtbaar aan de uilenballen ofwel braakballen op de stoep. De onverteerbare resten liggen daar tentoongespreid, evenals de veren die ze op het grasveld verliezen en de witten plekken onder de boom.

Als ze 'thuis' zijn, zitten ze roerloos op een tak, onbeweeglijk, behalve als hun veren een poetsbeurt behoeven. Aan de nieuwsgierige toeschouwers storen ze zich niet. 'Blijf altijd zitten waar je zit' is hun devies. Ze zitten er op regelde tijden. In de voormiddag zitten ze hier, in de late namiddag vertrekken ze, op zoek naar een prooi. Waarschijnlijk gaan ze daarvoor

naar de Bossche Broek, het natuurgebied hier vlakbij. Uilen, ze zijn hier een vertrouwd gezicht. Maar niet alleen hier.

Soms brengen ze mij even terug naar Kongo. Daar is de uil helemaal geen welkome gast. Tshipungulu heet hij daar. De nachtadelaar. Hij is de schrik van de streek. Ik wist dat niet en beging, toen ik pas daar was, dan ook een enorme blunder.

Ik heb de schrik die ik daarvan heb opgelopen in een verhaal gezet en dat wil ik u graag vertellen:

*Het verhaal heet:
'Ja natuurlijk...'*

Genesteld in mijn gemakkelijke stoel geniet ik van de nieuwe vogelserie op de televisie. Een jonge uil kijkt me verbaasd in de ogen. 'Hibou', flitst het door mijn hoofd. Waar heb ik jou meer gezien, denk ik. Donkerbruine kringen rond zijn glazige kijkers vormen een brilmontuur. 'Uilen jagen 's nachts op hun prooi. Zij zien niet alleen in het donker, ze kunnen ook

nauwkeurig vaststellen waar het geluid vandaan komt. Inheemse volken zijn bang voor uilen...'

De uil verdwijnt van mijn netvlies en twee jonge Afrikaanse studenten komen ervoor in de plaats. 'Masoeur!'

De zon klimt in de vroege morgen. Aan het eind van de stoep zit een grijze papegaai lawaai te maken. 'Masoeur!' Geduldig staan ze te wachten op de waranda. De een draagt een rood petje, waaraan kleine fetisjen bengelen. De ander heeft zijn haar ont kroest. Drie grote palmbomen wijken boven het weeshuis uit. 'Kanyunyu, masoeur'. Een piepjong uiltje kijkt mij verwonderd aan. De student met het witte overhemd maakt een geldgebaar. 'Combien?' 'Tien zaires', zegt de universitair. Voor de claustra's van de keuken groeit een rij waterdragstertjes. De drinkwater-

voorziening van het droog-seizoen. Kabundu de kok kijkt door de luchtgaten van de witgekalkte muur. De distributie kan beginnen.

Een, twee, drie, ... acht, negen, tien'. Het bedrag wordt meteen eerlijk verdeeld.

Heel voorzichtig wisselt de uil van eigenaar. Vanaf zijn stokje neemt hij me op. Zijn puntige snavel vertelt me, dat er met hem niet te spotten valt. Zijn verenpak is met licht en donker in elkaar gezet. De zachte veertjes vallen in V-vormen over elkaar. Verrukt ben ik over dit nieuwe didactische materiaal voor de tweede klassertjes. Hibou, een uitzondering in het meervoud. Een x in plaats van een s. Kabundu blijft schichtig op een afstand. Kennelijk deelt hij mijn enthousiasme niet 'Hoe heet hij?', vraag ik hem. 'Tshipungulu, vogel van de nacht', voegt hij er aan toe. Buiten klinkt de schoolbel. Een leerling hanteert behendig de hamer. Die komt regelmatig neer op een ijzeren wiel, dat op het eind van de speelplaats staat. Het metalen geluid wordt vijf minuten lang het dorp ingedragen. Over een kwartier zal de school beginnen.

Bij het ontbijt staat de jonge uil centraal. 'Aanschouwelijk onderwijs, dat wordt een levendige les', zegt onze vroedvrouw. 'Om twaalf uur krijgen jullie uitvoerig verslag'.

Ik verheug me op de verraste gezichten. Het poortje dat

het klooster met de school verbindt staat al open. 'Kangée, kangée'. De ritmische klapspelletjes brengen héél de speelplaats in beweging. Voor iedere deur wordt een emmer drinkwater neergezet, waarin een schaalje zwemt. We horen de eersteklassertjes voorbij marcheren. 'Un deux, un deux, en dan begint hun lied: 'La vie est difficile'.

Als de groet aan de vlag begint, weet ik dat ik op moet schieten.

'Mobutu ojéé, Kabuluanda, ojéé. Avant tout? Discipline!' Welgemoed en triomfantelijk, met de uil op zijn stokje, stap ik naar mijn werk. Zes klassen met vuurrode daken en witte muren liggen te blinken in de morgenzon.

Alle paadjes zijn zorgvuldig geveegd. Meteen maar naar de tweede klas, dan kunnen ze kennismaken met de 'hibou'. 'Muoyo wenu bonso'. Mijn welgemeende groet wordt door niemand beantwoord.

Het is alsof de banken met de kinderen achteruit wijken. 'Ik heb een tshipungulu voor u meegebracht', zeg ik tegen Ntumba, de onderwijzeres. In haar ogen lees ik afschuw. Doodstil zitten haar kinderen. Hun ogen hangen als magneten aan haar gezicht. Door de luchtgaten komt de frisse morgenwind. Dan ... één lang-gerekte schreeuw, een angstschreeuw, als bij het ontdekken van een giftige slang. En woem! In één beweging

staan alle kinderen boven op de bank. 'Nkiäää!'

Ik zie alleen nog maar trappelende voeten en schreeuwende witte tanden. Een sterke hand trekt mij naar buiten. 'Masoeur, vite, vite! naar huis... en kom hier vandaag niet meer terug'. Zijn ogen vlammen. Zó ken ik Mukenze niet! Hijgend en met knikkende knieën zet ik de uil achter slot. Tegen de middag komt Mukenze, de man die mij de eerste Luba-woordjes leerde. 'Zuster, wat u vandaag gedaan hebt, mag u nooit meer doen!' Gelaten luister ik naar zijn adviezen. 'Uilen zijn dragers van onheil. Ze zetten zich 's nachts boven op je huis. Dat is levensgevaarlijk. Als ze je roepen, lig je 's morgens dood. U bent in school geweest met dat beest. Hij zucht. Laten we hopen, dat er niets ergs gebeurt vannacht. Blijf hier, ik kom u wel halen'. Zijn voetstappen dreunen nog na op de cementen vloer.

Die nacht zit ik heel klein onder een grote, witte geestboom in het oerwoud. Zeven dorpsoudsten zitten in een halve cirkel om mij heen. De jongste slaat ingehouden de tamtam. Als hij even pauzeert hoor ik het krekelloor. Grote rookpluimen werken zich langzaam omhoog. Ze worden heel aandachtig nagekeken. Ik kijk naar de witte wijsheidsboom, die de waarheid aan het licht moet brengen. Het

zweet staat in mijn handen...
'Masoeur!' Mijn naam blijft
 hangen in de rook. Ik veer
 overeind. *'Mukalenge'*.
 Zijn gezicht verdwijnt uit mijn
 ogen. Stikdonker is het nu.
 Dan begin ik langzaam iets te
 onderscheiden. Dekens? Mijn
 dekens. Mijn kamer. Gelukkig!
 Gelukkig, dat het niet waar is.
 Van slapen komt niets meer.
 Na de morgenronde hoor ik,
 dat in het weeshuis alles in
 orde is. Ook in de kraamkli-
 niek. En het internaat stapt
 naar de bron. Nu de vijfthon-
 derd leerlingen nog.
 Als Mukenze binnenstapt, zie
 ik dat ik gerust kan zijn *'Ma-
 soeure muoyo!'* Hij wenst mij
 breed lachend het leven toe.
 Ik blijf nog wat rondrentelen
 en laat hem alvast naar school
 gaan. Eerst de uil zijn vrijheid
 teruggeven.

Als ik wil opstaan uit mijn stoel
 zegt een stem op de beeld-
 buis. "En daarom is de uil vaak
 de kracht van tovenaars en
 heksen".
 En zo ben ik ineens weer te-
 ruggebracht naar de realiteit.
 U ziet, de filosofie rond uilen
 is heel verschillend. Iedere cul-
 tuur heeft zijn eigen, waarde-
 volle symbolen.

Zo lees ik bij de Indianenge-
 meenschap: De uil, hij vindt
 ongezien zijn prooi door zijn
 stille observatie. Hij staat sym-
 bool van het doorgronden van
 levenssituaties.

De nacht is de vriend van de
 uil. Hij trekt er doorheen en
 vaart louter op zijn innerlijk
 kompas.

In veel culturen wordt de uil
 beschouwd als het symbool
 van wijsheid.

In Europa is hij bekend als
 attribuut van de godin Pallas
 Athene (uilen naar Athene dra-
 gen, iets overbodigs doen.)
 Als symbool van geleerdheid
 die het duister kan doorkijken
 komt deze vogel op veel vig-
 netten van wetenschappelijke
 uitgeverijen en boekhandels
 voor.

Vandaag kwam er een uil
 overgevlogen. Niet over de
 Fabeltjeskrant. Maar over
 onze enige echte krant, de
 Heeriaan!
 En hij neemt nu afscheid met
 zijn nachtelijke groet.
'Oehoe!!! Oehoe!!!'

Naschrift:

Juist nu ik dit verhaal aan het
 schrijven ben, worden er hier
 in de omgeving veertig zieke
 bomen gekapt, vandaag is
 onze straat aan de beurt.
 Verschillende bomen zijn al
 geveld. Alleen de boom met
 de uilen staat er nog. Voor
 hoelang? Misschien nog wel
 een jaar. Want een buurvrouw
 heeft de gemeente gebeld
 en gezegd dat vijf uilen de
 kastanjeboom hebben ge-
 kraakt! Ze zijn er al sinds jaar
 en dag gehuisvest. Er wordt
 een verblijfsvergunning aan-
 gevraagd. En wat denkt u?...
 Ze hebben het gekregen! Er
 is nu een witte kring op de
 buik van de boom getekend.
 Teken van bescherming. We
 genieten dus nog minstens
 een jaar van het gezelschap
 van onze uilenfamilie. <

Innerlijke rust is onder meer een kwestie van loslaten. Dat is niet altijd makkelijk, maar met de vrede die dat brengt, kunnen er ook weer nieuwe dromen en verwachtingen in je ontstaan. Sommige dingen in het leven moet je steeds opnieuw loslaten en opgeven om de eigenlijke levenstaak, die in je hart geschreven staat, te kunnen vinden.

Door Brigitte Lutters

Zuster Valentina Spitteler

‘Als je jezelf toestaat om oud te zijn, dan ben je pas oud!’

30

‘Ik ben een telg uit een Zwitsers geslacht; Spitteler. Mijn opa kwam vanuit Zürich naar Nederland en ontmoette daar mijn Friese oma. Daar kan natuurlijk geen flauwekul uit voortkomen, maar alleen maar flinke en positieve nazaten.’

‘Ik ben geboren als Cor, geen Corrie! Ik wilde een naam die fêrm klonk. Als ik moeilijke tijden beleef, zeg ik tegen mezelf: ook dit gaat weer voorbij.’

‘Mijn vader en ik waren uit hetzelfde hout gesneden en dat botste wel eens. Mijn moeder was er dan om de kwestie te beslechten.’

‘Van alles wat ik heb meegemaakt moet je wel flink worden. Het is er op, of anders eronder. Ik ben nog uit WOI, weliswaar uit het staartje ervan, maar wie kan dat nu nog zeggen! Mijn vader werd opgeroepen om te dienen in het leger. Mijn moeder was vaak ziek en ons grote gezin is niet veel bespaard gebleven. Toch heb ik geleerd het goede te zien. In ons gezin was het gezellig. De muziek verbond ons. We bespeelden allemaal een instrument en zongen ook. Behalve moeder dan, zij was het publiek. De warmste herinneringen heb ik aan de feest- en verjaardagen. Als jarig kind kreeg een je stuk ontbijtkoek met een lint om de arm gebonden (oud Fries gebruik), zodat iedereen kon zien wie er jarig was’.

Ik was de tweede van de tien kinderen. Toen ik drie jaar oud was overleed mijn ‘grote broer’. Hij was vierenhalf. ‘Jaren heb ik me

Links Cor Spitteler (zuster Valentina), rechts haar zusje Marie, 1941

afgevraagd hoe het hem gelukt was om vanuit zijn kistje naar de hemel te komen, want dat werd me gezegd. 'Joop is nu een engeltje bij onze Lieve Heer'. Mijn ouders gingen zo op in het verdriet, dat ik me enorm verloren voelde en besloot daar wat aan te doen. Ik ging onder de tafel liggen en hield me 'dood'. Mijn moeder schrok zich een ongeluk toen ze me zag, maar ik had wat ik wilde: aandacht; zij het een andere dan ik had beoogd. Na mijn oudste broertje stierven er nog drie kinderen in ons gezin en ook mijn moeder is niet oud geworden'.

'Op mijn tiende verhuisden we van (hartje) Amsterdam naar Amstelveen. De huisarts was in de veronderstelling dat de lucht in Amstelveen mijn moeder goed zou doen. Een hele overgang voor een rasechte Amsterdamse! Maar daarentegen konden we voor het eerst wel echt buitenspelen! (in plaats van op de zolder).'

'Ik was twaalf toen ik zeker wist dat ik naar het klooster wilde.

Mijn vader vond dat ik eerst maar eens een vak moest leren en hij stuurde me naar een particuliere nijverheidsschool, waar ik schilderen, ontwerpen en handwerken leerde. Maar ik hunkerde naar God en nadat ik mijn diploma had gehaald, kaarte ik het onderwerp opnieuw aan. Mijn vader wilde er niet van weten en bracht me naar Amsterdam, waar een oom en tante van me een wijnhandel en een druk gezin runden. Als ik daar een poosje zou gaan werken, zou ik wel van gedachten veranderen, zo hoopte mijn vader. Onbedoeld echter, had hij me een zetje in de goede richting gegeven: recht tegenover de wijnhandel van mijn familie stond een klooster. De baby's van het gezin werden er gedoopt en de jongens waren er misdienaar. Ik werd er allerhartelijkst ontvangen en na een poosje werd me door de Alge-

Zuster Valentina, 1941

mene Overste gevraagd of ik niet eens naar 's-Hertogenbosch zou willen om daar het Moederhuis te bezoeken. Natuurlijk wilde ik dat, ik vroeg me alleen af hoe ik dit bezoek thuis ging uitleggen. In 's-Hertogenbosch voelde ik me direct thuis, anders kan ik het niet definiëren. Tegen mijn ouders zei ik dat mijn besluit definitief was. Ik was 18 jaar. Mijn moeder toonde begrip, maar mijn vader zei me: 'De deur gaat achter jou dicht' en hij sprak niet meer tegen me.

'Het afscheid vanuit de ouderlijke woning was pijnlijk. Mijn moeder en al mijn broertjes en zusjes stonden in een rij voor het huis en het afscheid was definitief, zo was me verzekerd. Mijn vader en een heeroom brachten me zonder één woord te zeggen naar het noviciaat. Geen wóórd van Amstelveen naar

's-Hertogenbosch'. In 's-Hertogenbosch angekommen zeiden ze alleen: 'Het ga je goed'.

'In het klooster ontving ik een andere naam. Ik, die me altijd ferm, flink en positief vond en een sterk rechtvaardigheidsgevoel had, kreeg nu de naam 'Valentina'. Valentina betekent dapperheid en kracht; dat kon toch niet mooier!'

'Het klooster is voor mij altijd een thuis geweest, maar soms waren er moeilijke tijden. Toen ik net ingetreden was, stierf Liesje, mijn jongste zusje. Ze was net acht geworden en ik kon niet naar huis'. Datzelfde gold toen tien jaar later mijn broer Arnold overleed. Hij was 28 jaar en nooit hersteld van het tewerkstellen in de kampen in WOII'.

32

'Toen mijn moeder steeds zieker werd en in het ziekenhuis moest worden opgenomen, kreeg ik de keus: of ik ging haar bezoeken in het ziekenhuis of ik mocht naar haar begrafenis als het zover was. Ik koos voor het eerste, maar bij aankomst bleek mijn moeder al te zijn gestorven, toen ben ik gebleven voor de begrafenis'.

'Al hield het zwijgen van mijn vader aan. Ik ontving in het noviciaat wel dertig chocoladerepen (voor elke zuster één) met een briefje erbij: De groeten van thuis'.

'Bij een kloosterfeest zaten wij als novicen op het balkon in de kapel. Het Lof begon en ik hoorde iemand hoesten in de kapel. Ik herkende direct het stemgeluid van mijn vader. Toen we na afloop van de viering naar onze afdelingen werden teruggestuurd, zei ik tegen de novicenmeesteres dat ik nog niet terug kon, omdat ik bezoek had. 'Je vergist je, er is niemand voor je', zei ze. Ik hield vol en zei met volle overtuiging: 'Jawel, mijn vader is hier, ik heb hem gehoord'. 'Er is voor jou geen bezoek', hield de novicenmeesteres

vol. Toen de kapel leegliep, bleef er een man achter. Het was mijn vader. Hij was gekomen om te zeggen dat de deur voor mij altijd open zou blijven staan. Een bijzonder emotioneel moment, dat ik nooit zal vergeten'.

'Ik weet niet wat het moederschap inhoudt, maar ik heb er zoveel voor teruggehad. Jaren heb ik op school gewerkt en lesgegeven in muziek, handwerken en ontwerpen. Nu ik erop terugkijk vind ik wel dat ik wat streng was. Hopelijk ook rechtvaardig, maar wel streng. Toch heb ik nog altijd contact met oud-leerlingen. Een van hen zei ooit: U was niet streng, u was gewoon erg serieus!'

'Ik heb de mogelijkheid in het klooster gehad om mezelf te kunnen blijven ontwikkelen. Ik mocht studeren en heb alle papieren mogen behalen die voor de kinderbescherming vereist waren'.

‘Mijn hart ligt hier in het klooster en ik bid en luister. Met de hulp van God wil ik nog de dingen doen die me gevraagd worden.

‘Ooit zat ik op volksdansen. Daar was een vrouw wiens hulp men altijd inriep als er iets kwijt/verloren was. Op een dag zei deze vrouw tegen mij: ‘Ik zal jou leren wat je moet doen, als ik het niet meer kan, want ik voel dat jij het in je hebt’. En zo geschiedde. Ze heeft me geleerd wat ik moet doen en hoe ik moet bidden, als er mensen een beroep op me doen in het geval dat ze iets kwijt zijn en ik zal het ook weer doorgeven als het zover is, dat ik het niet meer kan. Verder kan ik er niets over zeggen, behalve dat Antonius er niets mee te maken heeft!’

‘Vorig jaar ben ik gevallen, maar ik ben er weer bovenop gekomen. Weliswaar ben ik door mijn ingezakte rugwervels minimaal acht centimeter korter, maar toch! Tel je zegeningen!

Je moet gewoon doorgaan en je bent nooit te oud om iets te leren.

Als je jezelf toestaat om oud te zijn, dan ben je pas oud!’

‘Zelf ben ik een laatbloeier.

Toen ik gepensioneerd was zei ik tegen de Algemene Overste dat ik volgens mij best goed zou kunnen zijn als kapster. Ik vroeg permissie om een aantal weekenden bij een neef van mij in Amsterdam die een kapsalon runde, in de leer te mogen. ‘Het mocht en ik reisde weekend na weekend op en neer. Tot mijn tachtigste heb ik als kapster in het klooster gewerkt’.

Mijn vader vond ook dat het nooit te laat was om met iets te beginnen. Ik bespeelde al de altfluit en de sopraanfluit, maar bij mijn 40-jarig kloosterfeest (Ik was toen 58 jaar) kreeg ik van hem een dwarsfluit.

Ruim na mijn vijfenzestigste ben ik nog gestart in een muziekgroep, die inmiddels – reken maar uit – meer dan 25 jaar bestaat. Onze groep Animato, bestaat uit vijftien personen (waarvan één man op cello) en we treden nog regelmatig op!

Mijn levensmotto luidt: ‘Alles komt goed’. <

Hoop

Kijk niet achterom,
maar kijk naar de dag van morgen,
want in elke nieuwe dag,
ligt nieuwe hoop verborgen.

Al lijkt de toekomst zo onzeker,
maakt het soms een beetje bang.
Heb vertrouwen en blijf geloven,
dan zal de zon weer schijnen,
een leven lang.

De Beweging van Barmhartigheid

Door Zuster Augusta de Groot

In mei van dit jaar organiseerde de 'Beweging van Barmhartigheid' een workshopdag met als thema: 'Loslaten om...'

Graag wil ik u meenemen in mijn gedachten over deze dag.

'Neem mij mee in je levensverhaal'.

In het samen delen van je levensverhaal deel je een stukje van jezelf met anderen en tegelijkertijd kun je door dat 'delen' ook stukjes loslaten. Denk maar eens aan een moment in je leven toen je een grote zorg, pijn of verdriet had en je dat met iemand kon delen. De opluchting daarna en het proces van loslaten.

In Afrika laten mensen zich gemakkelijk meenemen op het ritme van hun trom, het dansen dat daarbij hoort en de vele bewegingen. Bij een overlijden verwerken zij in korte tijd daardoor veel van hun verdriet. Hun spieren verkrampen niet en hun energie gaat weer stromen door de bewegingen. Na een etmaal van dansen, schreeuwen en uitroepen van hun verdriet hebben ze alles losgelaten waar wij in rouwprocessen soms maanden of zelfs jaren over doen. Laat los..., durf te bewegen, te zingen en toneel te spelen. Lach om jezelf, jij bent uniek! Improviseer en geef jezelf ruimte.

Tijdens de Zen-meditatie, kan er door stilte en diep ontspannen ademhaling, overgave ontstaan aan wat er in je leeft. Wat je gevangen houdt in krampachtigheid mag je loslaten.

Loslaten ontstaat door aanvaarding en niet door wegduwen en onderdrukken.

Loslaten is een kunst... letterlijk kunstig.

Loslaten maakt je authentiek, wat zou jij gebruiken om gehechtheden en angsten los

te laten? Jij met je eigen symbolen, jij bent speciaal.

De Heilige Benedictus spreekt over 'hartcoherentie'.

Hartcoherentie bestaat uit een goede samenwerking tussen je hart en je hersenen, je gevoel en verstand. Als je je overbelast voelt, dan is het of je hoofd en je hart niet meer van jou zijn. Aan je dagelijkse werkelijkheid kun je niet veel veranderen, wel hoe je er mee omgaat.

In het verhaal van Jona komen we allerlei herkenbare menselijke ervaringen tegen: wegelopen voor je levensopdracht, in nood zitten, niet luisteren, boos zijn als mensen vergeving ontvangen, onbegrip voor anderen enzovoorts. Op het moment dat Jona alles loslaat en overboord zet, ontstaat er nieuwe ruimte voor zijn opdracht.

Dit zijn korte impressies van wat er op die dag besproken is.

Nu ik thuis ben vraag ik me af: 'Wat doe ik ermee?'

Dat is nog niet zo eenvoudig te zeggen, maar het heeft me wel de vraag doen stellen: Wat wil ik toch allemaal vasthouden? Het is goed om daar eens bij stil te staan.

Bij de afsluiting van de dag kregen we een notitieblokje mee met daarop een aantal uitspraken over loslaten. Ik wil u er deelgenoot van maken, misschien kunt u met één of enkele iets doen.

Loslaten is...

- * machteloosheid toegeven, dat betekent dat ik het resultaat niet in de hand heb.
- * niet even iets regelen voor de ander maar ondersteunend zijn.
- * niet in het middelpunt staan en alles beheersen, maar het voor anderen mogelijk maken hun eigen weg te bepalen.
- * niet ontkennen maar accepteren.
- * niet klagen over het verleden maar groeien en leven voor de toekomst.
- * minder vrezen en meer beminnen.
- * niet alles naar je hand zetten maar elke dag nemen zoals hij komt en jezelf er gelukkig mee prijzen.
- * niet zorgen vóór maar zorg hebben om...
- * je een gevoel van machteloosheid toestaan, want resultaat is niet alleen van jou afhankelijk.
- * minder vanuit angst leven en meer vanuit de liefde.
- * jezelf toevertrouwen aan het leven en daardoor ook aan God.

Als je loslaat, heb je twee handen vrij!
 Loslaten, je leert het niet van vandaag op morgen,
 maar sommige dingen hebben nu eenmaal tijd nodig. <

Zuster Gaudeta en de missie

In mei 1950 werd door het Bestuur van DMJ besloten het missiewerk in Wonosobo te hervatten*. Zuster Gaudeta (toen 35 jaar) werd samen met vier andere zusters benoemd. Op 12 september 1950 vertrokken ze met de 'Willem Ruijs'. Zuster Gaudeta schreef hierover in het Jubileumnummer ter ere van het 175-jarig bestaan van de Congregatie van het KKC (Kontakt Kongregatie Choorstraat), het volgende:

door Brigitte Lutters

36

'Goed, we zouden dus vertrekken met de Willem Ruijs. Zuster Geertruida, Zuster Leonardo, Zuster Canisia, Zuster Henricia en ik. Het was een spannend moment toen de kabels werden losgemaakt en de boot vertrok. Het

Wilhelmus werd gezongen. Zuster Henricia, die naast me stond, gaf me een duw en zei: 'Daar gaan we dan!' Tot Hoek van Holland zeiden we niets.

We moesten nog even tot onszelf komen, want afscheid nemen doet pijn, al ga je nog zo graag. Na een paar uur was alles in orde. We hadden onze hut, de eetzaal en de kapel gevonden, dus we konden vooruit!

Zuster Leonardo (overste) hield zich aan de regel: het was zwijgen geblazen! We gingen de Maleise taal leren. Zuster Geertruida en ik stonden bij de reling en alles wat Zuster Geertruida zag, werd door haar vertaald.

De Missiezusters. Vanaf links onder is Zuster Gaudeta de tweede zuster (staand).

Zuster Gaudeta met haar breisters

Toen we bijna bij de Rode Zee waren, kwamen alle paters, zusters en broeders 's morgens naar de Heilige Mis; keurig in het wit.

De boot zal vol met geestelijk gezelschap.

We hadden ook priesters aan boord, zodoende hadden we iedere dag een Heilige Mis. Daar zaten we dan, allen keurig in het wit, behalve de dochters van Maria en Joseph. Wij hadden nog dikke gebreide kousen aan en het was om te stikken. Nu kon je zien, dat we geen missiecongregatie waren. We konden nergens bij, want alle koffers stonden in de hut en daar mocht je niet inkomen. Dus maar vooruit, in de hitte, in het zwart. Binnen de kortste keren zaten we allemaal vol met rooie hond en daarbij werden Zuster Leonardo en ik nog goed zeeziek. We moesten op bed blijven liggen tot de zee rustig was. Wat waren we blij toen we weer land zagen en al dicht bij Djakarta waren.

In Djakarta werden we afgehaald door Moeder Bonaventura van de Hartjes (Bredaseweg). Het was regentijd en ze had wel een auto, maar die lekte overal. Dus je begrijpt hoe wij er uitzagen. Moeder Bonaventura bracht ons bij de zusters Ursulinen, die heel hartelijk waren en waar we

mochten logeren. Het eerste was: onder de douche en schone kleren aan! Dat was een feest!’

Zuster Gaudeta anno nu:

‘Het instituut (voor doofstomme kinderen) opgericht door de eerste lichting zusters had door de oorlog veel geleden van de beschietingen en moest worden hersteld. Ook het huis waar we zouden komen te wonen, was een beestenstal’, zegt Zuster Gaudeta. ‘Stap 1 was dus schoonmaken. Stap 2, het leren van de taal. Twee weken hadden we om te studeren en daarna gingen we al aan de slag in het Instituut. Mijn taak was om de kinderen handwerken te leren. De school en het Instituut groeide fors, want er waren vele aanvragen.

Halverwege de jaren vijftig kregen we ook niet-religieuze leerkrachten op school. Na WOII waren de spanningen tussen Nederland en Indonesië flink opgelopen en dat had vele beperkingen voor ons tot gevolg. In 1960 mochten we zelfs geen les meer geven, >

Zuster Gaudeta 2011

omdat we geen Indonesisch staatsburger waren. Zuster Leonardo had dit inmiddels opgelost, door voor ons allemaal een Indonesisch staatsburgerschap aan te vragen. We hebben het nooit gekregen, maar het probleem was opgelost’.

‘Vanaf dag 1 heb ik me thuis gevoeld in mijn tweede moederland. De vriendelijkheid en de gastvrijheid van de mensen hebben me altijd nog het meest getroffen’. Ik vond het zo prettig bij de mensen thuis, dat ik er veel contacten had. De meeste contacten waren met ouders van kinderen die ik (handwerk) les gaf. Ik herinner me nog dat ik op bezoek ging bij een kind. Haar moeder was thuis, maar haar vader nog niet. Met driftige gebaren maakte ze kenbaar dat we moesten wachten op haar vader. Toen hij eindelijk arriveerde, zei ze haar allereerste woord: ‘papa’. De man, die niet gedacht had zijn dochter

ooit te horen spreken, kreeg tranen in zijn ogen’.

‘Maar ook met elkaar hadden we het heel gezellig en zorgden we voor een goede verstandhouding. We hadden elkaar ook nodig. Misschien temeer omdat de tijd een andere was en niet te vergelijken met nu. Per brief kreeg je zes weken na dato te horen dat een van je ouders ernstig ziek en/of dood was. Nou, dan kun je wel een schouder gebruiken hoor. We deelden werkelijk lief en leed. ‘Iets wat me ook altijd wel heeft gefascineerd, is de wijze waarop de mensen in Indonesië omgaan met de dood. Zij gaan veel meer dan wij uit van de overledene zelf en gaan daarvoor heel anders, in mijn ogen positiever, met de dood om’.

‘Het duurde twaalf jaar, voordat ik voor het eerst op verlof ging. Dat is in deze tijd niet meer voor te stellen’, maar wat was ik blij!’

‘Inmiddels ben ik al weer bijna dertig jaar terug in Nederland.

Toen ik terugkwam in 1982 hadden verre-gaande ontwikkelingen plaats gevonden in de Katholieke Kerk en in Nederland, die van grote invloed waren op het kloosterleven. Dat was ons in Indonesië allemaal een beetje ontgaan. Je hoorde er misschien wel van, maar dat is toch niet hetzelfde, als het ervaren’. In Indonesië liepen alle zusters nog in habijt en in Nederland niet meer, om maar een voorbeeldje te noemen, maar het ging natuurlijk veel verder dan dat.

Dat ik naar de Missie mocht, is voor mij een van de hoogtepunten in mijn leven geweest.’ <

* Een eerste groep zusters DMJ hadden daar van 1938 tot 1949 al veel werk verzet, maar WOII gooide roet in het eten.

Bronnen:

- Missie in heden en verleden
- Jubileumnummer KKC 1995

Zuster Eliana van der Linden

Geboren op
23 augustus 1913
te Nuenen.

Overleden in Sint Jozefoord
te Nuland
op 29 augustus 2011.
Zij was 81 jaar
onze medezuster.

Op 29 augustus heeft Zuster Eliana op 98-jarige leeftijd haar rijke leven teruggegeven aan haar Schepper.

Zij was pas 16 jaar toen zij intrad in onze Congregatie, maar ze is uitgegroeid tot een volwassen en wijze vrouw. Zij stond met een open hart, open ogen en open handen in het leven en door alles heen straalden haar humor en haar eenvoud.

Zuster Eliana kon bidden, luisteren, gezellig vertellen, genieten van mensen, maar ook genieten van bloemen, vogels en al het andere in de natuur.

Wat was ze dan ook gelukkig toen wij op de Berg en Dalseweg in Nijmegen, (waar we toen woonden) een grote tuin ter onzer beschikking kregen, waar kinderen uit de buurt konden komen spelen en waar zij met kleine stekjes, die ze uit de bossen haalde en langs de weg vond, de tuin veranderde in een lusthof!

Hard heeft zij gewerkt voor het gehandicapte kind, zowel het slechthorende kind in Eindhoven als de zeer moeilijk opvoedbare kinderen op Waalheuvel en het Pedagogisch Instituut. Het gezegde: 'Liefde is te doen' was bij Eliana op z'n plaats. >

39

Na haar pensionering kon ze haar vleugels op een andere manier uitslaan.

Voor onze kleine gemeenschap op de Berg en Dalseweg heeft zij heel veel betekend. Medezusters en velen anderen deden een beroep op haar. De mensen in nood wisten Eliana te vinden en door haar grote hart vonden veel mensen een gastvrij thuis bij haar. Zowel kinderen als volwassenen.

Het leven in een kleine leefgroep heeft haar en ons leven verrijkt en wij mogen zeggen dat het goed was en fijn. Het waren gezegende jaren waar wij graag op terugzien!

Zuster Laetantia van Kessel en Zuster Annecathrine van Haren

Geboren op
5 juni 1917
te Groenlo

Overleden in Sint Jozefoord
te Nuland op 30 oktober 2011.

Zij was 72 jaar
onze medezuster.

Zuster Salesia Wissink

Als mensen die met je geleefd hebben, kunnen zeggen:
'Ze klaagde nooit', dan is dit als een heiligverklaring.

En als je weet wat Zuster Salesia heeft moeten doorstaan en
wat ze heeft moeten lijden door blind te worden, dan is dat
een groot compliment.

Zij heeft een zwaar leven gehad door psychisch lijden, door
het plotseling van de ene dag op de andere totaal blind te
worden. We mogen dan wel zeggen dat ze het lijden heeft
gekend en ook aan de lijve heeft ervaren. Maar... ze klaagde
nooit! Prachtig toch!

Ze maakte het altijd 'goed'!

En... het was ook niet altijd somber!

Ze hield van haar familie en voor hen was zij de 'lieve tante
Bets' die met allen meeleeftde en voor iedereen bad.

Haar familie gaf haar vreugde, ze waren allen als lichtende
engelen in haar leven.

En zo'n engel was ook Zuster Laurentia Delfgaauw (Trap-
pistin) die haar jarenlang verzorgde, haar steun en toeverlaat
was en altijd een aandachtig oor voor haar had.

Laatst zongen wij in de Eucharistieviering:

'Wees Gij de zon van mijn bestaan
dan kan ik veilig verder gaan
tot ik U zie o eeuwig Licht van
aangezicht tot aangezicht'

Dit is ons lied dat wij met haar mee kunnen zingen want nu
heeft zij zeker het Licht, het eeuwige Licht gevonden en is
alle duisternis verdwenen.

Zuster Salesia, leeft in de blijdschap van Gods Licht!

Zuster Cecilia van der Poel

Zuster Salesia met een jonge telg uit de familie

AGENDA

UITGAANTIPS

- De eerste editie van **Bosch Winterparadijs** bracht vorig jaar een geweldige kerstseer in Den Bosch. Ook dit jaar wordt de Parade in december weer omgetoverd tot een moderne kerstmarkt. Het programma (vanaf 17 december) en hoe de exacte aankleding gaat worden is nog niet bekend maar kunt u volgen via de Bossche Omroep (is huis-aan-huisblad) of www.boschwinterparadijs.nl
- De **Kerststal** bekijken kan op meer plekken dan in de Sint Jan alleen.
- Zo vindt u in het **Grafisch Museum in Wouw** een bijzondere kerststal bestaande uit grote gipsen beelden uit gietmallen van wel 100 jaar oud. Daarnaast wordt in een tentoonstelling nog veel uitgelegd over de kerstal.
- In **Museum De Vier Quartieren in Oirschot** is een speciale kersttentoonstelling waar ruim dertig stallen te zien zijn uit allemaal verschillende landen.
- Voor een kerststal met echte dieren kun je onder meer naar **Gastel. Gemeenschapshuis 'De Schaapskooi'** is getransformeerd tot een levende kerststal met echte dieren, een kindje Jezus en veel figuranten die het plaatje helemaal compleet maken.

LEESTIPS

- In **Leven van het land** doorbreken Bijbelwetenschapper Albert Kamp en fotograaf Peter Beemsterboer de dagelijkse vanzelfsprekendheid die ons omringt. Zij nodigen de lezer uit tot bezinning en reflectie. De begeleidende teksten en meditatieve beschouwingen staat expliciet stil bij de bijzondere relatie tussen God, mens en aarde. ISBN: 9789061731535 € 24,95
- **De 100-jarige man die uit het raam klom en verdween.**
Allan wordt 100 jaar en dat wordt groots gevierd in het bejaardentehuis, behalve dan dat de jarige het op zijn heupen krijgt en kort voordat het feest losbarst, vertrekt. De tijd die hem rest kan hij beter besteden, vindt hij en hij klimt uit het raam en verdwijnt. ISBN: 9789056723743 € 19,95
- **Genesis** door Jochem Douma
In de kerkelijke situatie in Nederland is veel in beweging. Van alles wordt ondernomen om de mensen, met name de jeugd, nog bij de kerk te houden. De auteur pleit voor een intensief bezig zijn met de bijbel, 'anders heeft de kerk haar bestaansrecht verloren'. ISBN: 9789043509862 € 12,90
- **De hand van de meester** door K. van Kleef
Het getijdenboek van Katherina van Kleef is wereldberoemd om zijn illustraties van een onbekende meester. In verband met de restauratie van het in tweeën gesplitste werk is een groot aantal bladen tentoongesteld* in het Valkhof in Nijmegen. In dit begeleidende boek met vele goede kleurenreproducties, waarvan veertig op ware grootte, wordt dit onderwerp in vier prettig leesbare teksten behandeld uitgaande van de traditionele inhoud van een getijdenboek. ISBN: 9789055448227 € 9,99
- **Een kennismaking met de middeleeuwse wereld** door I. Bejczy
Veel van onze tradities hebben hun wortels in de Middeleeuwen. Zo ontstonden in deze tijd de literatuur in de volkstaal, de universiteit, de parlementaire vertegenwoordiging en de boekdrukkunst. In een kennismaking met de middeleeuwse wereld geeft István Bejczy een overzicht van dit tijdperk vanaf de volksverhuizingen in de vijfde eeuw tot tegen het jaar 1500. ISBN: 9789062834518 € 27,-

DVD TIPS

- **Il Vangelo Secondo Matteo**

Een monument uit de Italiaanse film, en volgens sommigen de beste verfilming van het leven van Christus. Voor zijn verfilming van het leven van Jezus van Nazareth volgt Pier Paolo Pasolini het Evangelie van Mattheus op de voet, vanaf de tocht van Josef en Maria uit Nazareth tot aan de kruisiging en de herrijzenis. In tegenstelling tot de vaak bombastische Hollywood-bijbelfilms uit de jaren '50 en '60 streefde Pasolini juist een eenvoudige, pure en poëtische stijl na. Hij laat een aan het volk toebehorende Christus zien, een Christus van de armen, strijdbaar en sociaal geëngageerd. € 12,99

- **No Greater Love**

Na 10 jaar aandringen kreeg regisseur Michael Whyte de uitzonderlijke toestemming om te mogen filmen binnen de muren van het klooster van de Heilige Drievuldigheid in Notting Hill. Dit klooster in het hartje van Londen is sinds 1878 het huis van de orde van de Karmelietenzusters, in wier besloten wereld Whyte een kijkje mocht nemen. € 16,99

LUISTERTIPS

- **Michelangelo en de Sixtijnse kapel** (luisterboek) door Karin Braamhorst

Een kunsthistorische reis door het meesterwerk van een geniaal kunstenaar. ISBN: 9789061120186 € 9,95

- **Hoorspel Het Bureau** (terug op Radio 1)

De NTR gaat het hoorspel Het Bureau herhalen op Radio 1. Het Bureau is een bewerking van de 7-delige romancyclus van A. Voskuil en gaat over de belevenissen van Maarten Koning die van 1957 tot 1987 als volkskundige werkte op het P.J. Meertens Instituut te Amsterdam. Het hoorspel wordt per boek uitgezonden. Boek 1 loopt tot en met 18 februari (is in november 2011 van start gegaan). Boek 2 wordt uitgezonden van 6 maart tot en met 12 mei.

SURFTIPS

www.congregatiedmj.nl
www.klooster.startpagina.nl
www.knr.nl
www.natuurfragmenten.nl
www.mensenmeteenmissie.nl
www.kro.nl
www.uitzendinggemist.nl

COLOFON

**Veertigste jaargang,
 Nummer 4,
 december 2011**

De Heeriaan is een uitgave van de Congregatie Dochters van Maria en Joseph (Zusters van de Choorstraat). Het blad verschijnt viermaal per jaar in de maanden maart, juni, september en december en wordt in een oplage van 500 exemplaren onder relaties verspreid.

Redactie:

Brigitte Lutters (eindredactie)
b.lutters@congregatiedmj.nl
 (073) 6904 623 (rechtstreeks)

Zuster Veronie Franken
v.franken@cdmj.nl

Zuster Til Lagerberg
t.lagerberg@cdmj.nl

Kopij voor de volgende Heeriaan uiterlijk inleveren op 15 januari 2012.
 De voorjaarseditie ligt rond 15 maart op uw deurmat.

DANK – DANK – DANK

Wij willen iedereen die een bijdrage heeft geleverd – in welke vorm dan ook – aan de totstandkoming van de Heeriaan in 2011, enorm bedanken voor zijn of haar inzet. Heel graag hopen we dat we op sommigen van u ook in 2012 weer een beroep mogen doen.

Redactie Heeriaan

DE HEERIAAN
WINTER 2011